

به نام خدا

گسست بین نسلی

«آسیب‌ها، تهدیدها، فرصت‌ها»

(از منظر رویکردها و چالش‌های تربیتی)

دکتر مسعود لنگرودی

سرشناسه: شکوهی، مسعود، ۱۳۵۱

عنوان و نام پدیدآور: گسست بین نسلی: آسیب‌ها، تهدیدها و فرصت‌ها

نویسنده: مسعود شکوهی

مشخصات نشر: بوشهر: انتشارات حله، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری ۱۷۶ ص:؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹-۸۶-۶۶۹۶-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: برخورد نسل‌ها- روابط بین نسل‌ها- ایران

رده بندی کنگره: HM۷۲۶

رده بندی دیویی: ۳۰۵/۲۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۳۸۶۶۱

انتشارات حله

گسست بین نسلی؛ آسیب‌ها، تهدیدها، فرصت‌ها

دکتر مسعود شکوهی

صفحه‌آرایی و امور فنی: انتشارات حله

ویراستار: نسرین قاسمی

چاپ: نخست ۱۳۹۹ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹-۸۶-۶۶۹۶-۶۲۲-۹۷۸

قیمت: ۵۰ هزار تومان

انتشارات حله: بوشهر، خیابان سنگی، کوچه بوستان ۱۶ تلفن: ۰۹۱۷۸۷۱۶۱۳۶

فهرست مطالب

یادداشت نویسنده

۵

فصل اول

۱۱

درنگی بر مفاهیم بنیادین

۱۳

گسست نسلی در ایران

۱۹

دلایل و عوامل گسست نسلی در ایران

۲۰

ایستایی نسل‌ها

۲۲

نبود فرصت نقادی

۲۶

احساس مهجوریت

۳۱

حصاربندی‌های بی‌مورد

۳۷

رفتارهای تجمعی

۴۸

ضعف در مخاطب‌شناسی

۵۳

تفکیک بین سنت و مدرنیته

۵۸

فصل دوم

۶۵

آسیب‌های گسست بین نسلی

۶۷

عدم حمایت نسل‌ها از همدیگر

۶۹

نادیده‌گرفتن تجربیات

۷۴

نادیده‌گرفتن تاریخ و سرگذشت

۷۹

انتقال‌نیافتن فرهنگ بومی

۸۲

اختلاف نظر بین نسل‌ها

۸۴

کمرنگ‌شدن باورهای اعتقادی

۸۹

نفوذ فرهنگ بیگانه

۹۳

ایجاد خلل در جامعه‌پذیری اجتماع

۹۷

چندگانگی شخصیت

۱۰۲

فصل سوم

۱۰۷

یادداشت نویسنده

در جوامع مختلف، والدین و مربیان در پی آن‌اند که فرزندان و مربیان خود را به‌گونه‌ای تربیت نمایند که ادامه‌دهنده‌ی راه و روش آنها باشند. آنها بدون در نظر گرفتن اینکه که هستند و چگونه عمل می‌کنند، اعتقاد دارند چنانچه فرزندان و شاگردان خود را به جایگاه اکنون خود برسانند، توانسته‌اند در مسیر تربیت و هدایت موفق عمل نمایند.

اما والدین و مربیان تا چه اندازه می‌توانند معیار تربیت باشند؟ آیا والدین و مربیان می‌توانند خود را به تنهایی معیار تربیت قلمداد نمایند، یا لازم است معیارهای تربیت را به‌گونه‌ای دیگر تعریف نمود؟ و آیا مربیان حاضر هستند والدین و مربیان خود را به‌عنوان معیار تربیت بپذیرند و در مسیر آنها گام بردارند؟

تجربه نشان می‌دهد که شاید افراد در ابتدا تحت تأثیر تربیت والدین و مربیان خود باشند؛ اما با گذشت زمان و هنگامی که آنها در زندگی به استقلال می‌رسند و دیگر اثرگذاری والدین بر روی آنها کمتر می‌شود، مسیری غیر از آنی که والدین می‌خواهند، برمی‌گزینند و ساختارهای تعریف‌شده‌ی والدین و مربیان فرومی‌ریزد.

یکی از گلایه‌های والدین و دست‌اندرکاران تربیت و آموزش این است که نمی‌توانند با نسل جوان به‌گونه‌ای ارتباط برقرار کنند که بتوانند

بر روی آنها به نحو مثبت، اثرگذار باشند؛ اما این مشکل از کجا نشأت می‌گیرد؟ چه می‌شود که فرزندان احساس می‌کنند والدین و مربیان آنها نمی‌توانند برای آنها الگویی جذاب باشند و یا بهتر است بگوییم چه دلایلی دست به دست هم می‌دهند که والدین و مربیان در این رابطه برای فرزندان به اتمام می‌رسند؟ این پرسش و دیگر پرسش‌ها در این رابطه اگر بی‌پاسخ باقی بماند، ما هر روز بیشتر شاهد گسست بین نسلی خواهیم بود و این موجب ایجاد آسیب، تهدیدهایی جدی در جامعه خواهد شد. از دیگر سو پذیرفته شدن تفاوت دیدگاه بین‌نسل‌ها و استقبال از تنوع و تکثر نسل‌ها و تکیه بر انرژی و پویایی نسل‌های نوتر و اتکا به دانش، تجربه و پختگی نسل‌های پیشین و پی گرفتن رهیافتی تعاملی می‌تواند موجب بروز فرصت‌های روزافزون برای پیشرفت و تعالی جامعه گردد.

معمولاً تلاش متولیان هر جامعه‌ای معطوف به این هدف است که نسل‌های مختلف جامعه به یک تعامل طرفینی برسند و بتوانند ضمن درک همدیگر در انتقال و دریافت تجربیات، یکدیگر را یاری نمایند. وقتی از تعامل حرف به میان می‌آید، منظور این است که نسل‌های پیشین با نسل‌های امروزی به «عاملیت» همدیگر احترام بگذارند؛ یعنی ارتباط به گونه‌ای نباشد که یک حالت رئیس و مرئوسی پیش بیاید و نسلی فقط فرمان صادر کند و نسل بعدی فقط شنونده و عمل‌کننده باشد؛ این مورد نمی‌تواند ایجاد تعامل کند. در عاملیت انسان، هر دو گروه فرصت عمل

دارند و هر دو می‌توانند بر یکدیگر تأثیر بگذارند یا از همدیگر تأثیر بپذیرند.

البته پاسخ به این پرسش نیز حائز اهمیت است که این اثرگذاری و اثرپذیری تا به کجا باشد؟ آیا می‌توان به صرف اینکه می‌بایست ارتباط بین نسلی حفظ شود، هر آنچه را که افراد باتجربه می‌گویند، پذیرفت و عمل کرد یا فرصت نقادی هم در مورد این گفته‌ها وجود دارد؟ نقادی باید چگونه باشد؟ آیا کوچک‌ترها می‌توانند بزرگ‌ترها را مورد نقد قرار دهند یا به بهانه‌ی رعایت حریم ادب از هرگونه مخالفت با تصمیم‌گیرها و تذکرات بزرگ‌ترها، راه‌گزینی برایشان وجود ندارد؟

نظام آموزشی ما برای آنکه یک ارتباط اصولی دوجانبه بین نسلی ایجاد نماید، چه برنامه‌هایی دارد؟ این وظیفه تنها بر عهده‌ی نظام آموزشی است، یا باید همه‌ی جامعه مشارکت نمایند تا گسست بین نسل‌ها به وجود نیاید؟

پاسخ به این سؤالات و سایر موضوعات در این کتاب، در پنج فصل ارائه خواهد شد. در بخش اول این کتاب با طرح مفاهیم بنیادی موضوع گسست بین نسلی به دلایل و عوامل بروز این پدیده پرداخته خواهد شد؛ در بخش دوم به آسیب‌های گسست بین نسلی اشاره می‌شود؛ فصل سوم کتاب به تهدیدات این مقوله می‌پردازد و در فصل چهارم به فرصت‌هایی که تفاوت نسلی می‌تواند برای یک جامعه فراهم آورد، پرداخته می‌شود و در نهایت در فصل پنجم، از موضوعات مطرح شده نتیجه‌گیری خواهد شد.